

Manna Luukkainen.
1912.

Erip.: Eläinten ystävä 1912:8/9

Eläinsuojelus ja vegetarianismi.

Oli aika, jolloin ihminen kuvitteli olevansa koko maailman keskipiste, luomisen kruunu, kaiken muun luomakunnan herra ja hallitsija. Hänelle oli maanpallo asunnoksi luotu, sen kasvit ja eläimet hänen alamaisiksi palvelijoikseen. Hänen silmänsä iloksi olivat kedot monivärisine kukkineen kasvatetut, hänelle puut vilpoisiksi varjoiksi luodut, linnut puihin hänen iloksensa laulelemaan, aurinko valaisemaan hänen polkujansa päivällä, kuu ja tähdet yöllä.

Ja ihminen käytti valtaansa. Hän taivutti eläimet kuuli-aisiksi palvelijoikseen. Nopsajalkaisen aron juoksijan, joka tuulena kiittää aavan heinikkoaron toisesta äärestä toiseen, hän ratsuksensa alisti, kuuli-aisiksi työhuhdaksi taivutti, joka nöyränä isäntänsä pienintäkin ohjausta noudattaa. Vuorisotjen villit karjalaumat hän ahtoi aituuksiin pakoittaen ne hiljaisina häntä tuotteillaan palvelemaan. Ja julmat metsän pedotkin astuivat hänen palvelukseensa. Verenhimoisen tiikerin ja leijonan läheisen sukulaisen hän kesytti huonetoiverikseen, joka rauhallisena uuninkupeella kehräten hänen hyväilevää silitystään odottaa, päästään petoluontonsa valloilleen ainoastaan isäntänsä vahinkoeläimistä vapauttaakseen. Raatelevaisen suden sukulaisesta hän kasvatti itselleen lempeimmän, uskollisimman huonetoiverin, karjansa kaitsijan, asuntonsa vakaisen vartijan.

Näiden palvelijainsa avulla hän maan tahtonsa mukaiseksi alisti, pakoittaen sen niitä kasveja kasvattamaan, jotka hänelle ravinnon tai verhon tarjosivat. Näiden kasvien luonnon hän ohjasi omaksi edukseen, monen myrkkukasvinkin hyödylliseksi ravintokasviksi muutti.

Eikä hän ainoastaan kasveja ja eläimiä alamaisinaan pitänyt, omasta joukostaankin hän orjia otti, heikon väkevemmän tahdon alle alisti, heikomman rodun vähevämmän orjaksi, heikomman sukupuolen voimakkaamman vallan alle.

Mutta vähitellen alkoi hallitsijan mielessä kajastaa aavistus siitä ettei ehkä kaikki herruus olekaan valtaa. Orja on herrastaan riippuvainen, mutta ehkäpä herra suuremmassa määrässä orjasta. Vapaus, missä oli se saavutettavissa? Ehkäpä se ei ollutkaan toisen orjuudella ostettavissa.

Ja ääniä orjuuden vapauttamiseksi alkoi kuulua, heikoina ensin, mutta kasvamistaan kasvavina. Kuljettiin kohti vapautta hitain — oi, niin hitain! — mutta varmoin askelin. Ihmisorjuus poistettiin, yhteiskuntaluokkien väliä tasoitettiin, naisille myönnettiin suurempia oikeuksia. Veljeys, vapaus, tasa-arvoisuus kaikui yhä mahtavimmin.

82 00081

Mutta veljeyskäsite laajeni, sitä myöten kuin ihmisen maailmankuva avartui. Hän luki luonnon suurta kirjaa, ja eteen aukenivat uudet taivaat ja uudet maat.

Nuo taivaan välkkyvät valot olivat kaikki toisia maailmoita, kuten maa, jotka kiertelivät ratojaan avaruuden äärettömässä meressä. Ihminen, luomakunnan herra, oli siirtynyt kunnia-asemaltaan, maailman keskipisteestä, vaan tomuhiukkaseksi maanpallolla joka jo itsessään vaan on kuin pisara tuossa avaruuden meressä. Entiset alamaiset olivat muuttuneet hänen vertaisikseen, jokainen elollinen olento oli hänen lähimmäisensä, veljensä. Niissäkin, ei ainoastaan itsessään, hän näki Jumalan kuvan, ne olivat saman Luojan luomia, nekin olivat ajattelevia, tuntevia olentoja, niiden sielun ja hänen omansa välillä oli vain aste-, ei laatuero.

Velvollisuudet, joita hän tähän asti oli tuntenut vaan ihmisveljiään kohtaan, oli nyt ulotettava eläimiinkin.

Olikohan tässäkin orjuus vahingoksi?

Entäs käsky: älä tapa!

Tässä tarjoutuu eläinten ystäville paljon miettimistä. Eiköhän ole ristiriitaa siinä olemassa, että kotieläimeltämme, jota olemme hellien hoitaneet, kohdelleet järkevänä, tuntevana, ajattelevana olentona, joka meihin on uskollisella rakkautella kiintynyt ja me siihen, että tältä väkivaltaisesti hengen riistämme ja vanhan uskollisen palvelijamme syömme suuhumme. Kun tappaminen, tapahtukoon se missä muodossa tahansa, on ihmisluonnolle vastenmielistä ja vierasta, lieneeköhän liha ihmisen luonnollinen ravinto?

Tulin usein Lontoossa verranneeksi toisiinsa kahta kauppa- ja liha-kauppaa. Tuolla hedelmät ja vihannekset toistensa kanssa kilpailevat värien loistossa. Vaikea on sanoa, muoto, väri, tuoksu vaiko maku niissä enin puoleensa vetää. Jo niiden paljas ajattelemisen saa veden kielelle kihoamaan. Tuolla taas riippuu rivissä eläinten ruumiita, suut ammollaan, verinen kieli ulkona, katse jähmettyneissä silmissä vieläkin kauhua täynnä. Pitkän puukkonsa ja kirveensa avulla niitä kauppias ostajille paloittaa. Punaiset veripilkut pöydillä kertovat väkivallan töistä, joitten pelkkä ajattelu jo kauhistuttaa. Verratessa tätä kauppa- ja edelliseen tuskin saattaa olla epätietoinen siitä kumpi on ihmisen luonnollinen ravinto.

Mutta jatkakaamme vielä vertailua. Kummatko tuotteet on saatu mieluisamman, ihmiselle luonnollisemman ammatin kautta? Tuskin siihenkään on muuta kuin yksi vastaus olemassa: kasvituotteet. Vai kuinka? Kuinkahan moni meistä ottaisi vastaan teurastajan ammatin, vaikka suuriakin sum-

mia siitä palkintona annettaisiin. Muutamissa maissa laki ei hyväksy teurastajia valamiehistöön eikä rikostuomareiksi. Tämäkin puolestaan osoittaa että tuon ammatin on huomattu vaikuttavan moraalisesti alentavasti sitä harjoittavan luonteen. Ja onko tämä ollenkaan ihmeteltävää? Me tuskin uskallamme mielessämme kuvitella näytelmää teurashuoneissa sen yksityiskohtiin saakka, saattikka sitten olla sitä toimeenpanemassa. Jos emme itse halua tappaa, miksikäsitten sälytämme tämän julman taakan lähimmäisemme hartioille? Niin kauan kuin lihaa syömme, olemme vastuunalaiset monen ihmisluonteen raaistumisesta, tylsistymisestä.

Tuskinpa meillä oikein on käsitystä siitä miten suuri on ihmisen ravinnoksi teurastettavain luku. Erään hollantilaisen aikakauslehden mukaan yksin Amsterdam'in kaupungissa teurastettiin v. 1909: 39,073 lehmää 30,627 vasikkaa, 61,342 sikaa, 7,925 lammasta, 377 vuohta j. n. e., yhteensä 144,955 eläintä. Kuinka suuri lieneekään teurastettavain luku maailmassa, kun kaupunki, jossa on $\frac{1}{2}$ milj. asukasta, vaatii vuodessa 144,955 uhria!

Luulenpa että jos meidän olisi jokaisen itse surmattava ne eläimet, joiden lihan syömme, niin tekemättä se usein jäisi. Mutta nälkään emme silti nääntyisi, vaan paremmin toimeen tulemme kuin konsanaan ennen. Eikä ole vegetarismi yksin eteläisiä maita varten. Kasvattaahan pohjolan aurinko — joka kesällä paistaa päivät ja yöt — meidänkin ilman-alassamme mitä herkullisimmat kasvikset, kun vaan niitä viljelemään ja syömään opimme. Ja kun käymme käsiksi metsiemme runsaisiin marja-aarteisiin, jotka vielä koskemattomina saavat paikoilleen mädätä, niin ei meidän tarvitse rahojamme ulkomaan kalliisiin hedelmiin tuhlata, paremmat herkut kun omilta mailtamme löydämme, paremman makuiset, enemmän elinvoimaa antavat kuin raakoina pöimitut ulkomaan hedelmät. Mutta kaukana taitaa vielä olla se aika. „On maamme köyhä, siksi jää,“ lauleskelemme vaan kaikessa rauhassa, vähät välittäen kaikista niistä aarteista, joita luonto meille näillä karuilla kankaillakin niin runsain käsin tarjoo.

En malta tässä olla lukematta pientä palaa siitä, mitä Plutarkos sanoo lihansyönnistä:

„Kysyt minulta,“ sanoo hän, „miksi Pytagoras pidättyi syömästä eläinten lihaa, mutta minä päinvastoin kysyn sinulta: miten rohkea oli se ihminen, joka ensiksi pani suuhunsa teurastetun eläimen lihaa, joka hampaillaan mursi äsken tapetun elukan luita, joka antoi kantaa eteensä kuolleita ruumiita ja upotti vatsaansa niiden eläinten jäseniä ja elimiä, jotka muutama hetki sitä ennen määkivät, mylvivät, astuivat, näkivät. Miten hänen kätensä saattoi

pistää asean tuntevan olennon sydämeen? Miten hänen silmänsä saattoi kestää murhan näkyä? Miten saattoi hän katsella vielä vavahtelevia lihapalasia? Kuinka niiden haju ei pannut häntä voimaan pahoin?“ — — — „On syytä oudoksua niitä, jotka panivat alkuun tällaiset ateriat eikä niitä jotka niistä pidättäytyvät. Edelliset voisivat vielä puolustaa raakalaisuuttaan syiden avulla, jotka puuttuvat meiltä, joten me olemme sata kertaa suurempia raakalaisia kuin he.

„Te onnelliset kuolevaiset, jumalien lemmikit — voisivat meille sanoa nuo ensimmäiset ihmiset — verratkaa aikoja toisiinsa ja huomatkaa kuinka onnellisessa asemassa te olette ja kuinka kurjassa tilassa me olemme. Täyttä kehitystään saavuttamaton maa ja sumujen täyttämä ilma eivät vielä olleet vuodenaikojen vaikutusten alaisina. Jokien säännötön virtaus uursi rantoja joka taholta. Lammet, järvet ja syvät suot peittivät tulvien suurimman osan maanpintaa, jäljellä oleva oli metsikkojen peitossa. Meillä ei ollut kyntöaseita, emme kylväneet, ei ollut meillä elonkorjuuta odotettavissa. Nälkä ei ollenkaan hellittänyt. Talvella sammal ja puiden kaarnat olivat ruokanamme. Jotkut vihreät juoloheinät ja kanervan juuret tarjosivat meille juhla-aterian, ja kun ihmiset olivat löytäneet pähkinöitä tai tammenterhoja, he tanssivat riemuiten puun ympärillä ylistäen maata imettäjänään ja äitinsä. Tämä oli heidän ainoa juhlaansa ja ainoa huvinsa.“

Sitten kuvaa Plutarkos kuinka ihmisten silloin „oli pakko solvaista luontoa ja ylläpitääkseen henkeään syödä onnettomuudentovereitaan ennemmin kuin itse kuolla heidän kanssaan.“

„Mutta,“ jatkaa hän, „kuka pakoittaa teitä, julmat ihmiset, vuodattamaan verta? Katsokaa mikä onnellisuuden yltäkylläisyys teitä ympäröi. Kuinka paljon hedelmiä maa teille tuottaa. Kuinka paljon rikkauksia pellot ja viinitarhat teille antavat. Kuinka monet eläimet tarjoavat teille maitonsa ravinnoksenne, villansa pukimiksenne. Mitä enempää te niiltä vaaditte ja mikä raivo saattaa teidät tekemään niin monta murhaa? Miksi valehtelette maaemollemme syyttäen sitä siitä ettei se muka voi teitä elättää? Raatelevia eläimiä ette syö, vaan matkutte niitä. Te himoitsette ainoastaan viattomien ja lempeiden eläinten lihaa, jotka eivät tee pahaa kellekään, jotka kiintyvät teihin ja palvelevat teitä ja jotka te ahmitte suuhunne palkaksi niiden palveluksesta.“

„Oi sinä luonnoton murhaaja, jos itsepäisesti väität luonnon tehneen sinut ahmien syömään kaltaisiasi, olentoja, jotka ovat lihaa ja luuta, tunteelliset ja elolliset kuten sinä itse, niin tukahuta ainakin se kauhu, jonka se sinussa herättää näitä kauheita aterioita kohtaan. Tapa nuo eläimet itse omin käsin, ilman rauta-asetta; leikkele ne kappaleiksi

kynsilläsi, kuten jalopeurat ja karhut tekevät. Pure tuota härkää ja raatele se kappaleiksi, paina kyntesi sen nahkaan. Syö tuo karitsa elävältä, syö sen liha vallan lämpimänä ja juo sen sielu sen veren mukana. Vapiset, et rohkene tuntea hampaittesi välillä vielä elävän lihan vavahdusta. Mikä kurja olento oletkaan. Ensin tapat eläimen ja sitten syöt sen ikäänkuin kuolettaaksesi sen kaksikertaa. Mutta tämäkään ei vielä riitä. Kuollut liha on sinulle vastenmielistä, sisälmyksesi eivät sitä kestä, se on muutettava tulen avulla, se on keitettävä, paistettava ja valmistettava höysteillä, jotka salaavat sen alkuperäisen maun. Sinä tarvitset makkarakauppiaita, keittäjiä ja paistajia, sanalla sanoen henkilöitä, jotka poistavat murhan kauhun ja verhoavat kuolleet ruumiit, jotta ei näiden muutettujen pettämä makuu olisi pitäisi vastenmielisenä sitä, mikä sille on outoa, ja jotta se pitäisi hyvänmakuisina kuolleita ruumiita, joiden näkyä silmä vaivoit kestäisi.“

Näin Plutarkos. Kaksi vuosituhatta on kohta vierähtänyt, siitä kuin nämä sanat lausuttiin. Eivätköhän anna nämä meidän päivinäkin vielä paljon miettimisen aihetta.

Eräs pieni tyttö, jonka kanssa kuvia katselimme, kyseli, miksikä paimenella, joka lammasta olallaan kantoi, oli sauva kädessä. Mitä se sillä lyö? — Sutta. — Miksi se sutta lyö? — Susi on paha eläin. — Miksi susi on paha? — Se syö lampaita. — Tyttö kävi hiukan miettivän näköiseksi: Sylvi on myös paha, Sylvi syö myös lampaita. — Lasten terve järki ja loogillinen ajatustapa, jota eivät väärät käsitteet ja tavat vielä ole päässeet himmentämään osuu useammin arvostelussaan oikeaan kuin meidän täysikasvuisten.

Miten monella meistä onkaan tuskallisimmat lapsuuden muistot teurastuspäiviltä maalla! Vaikka lapsi ei saakaan olla läsnä itse tilaisuudessa — mikä kuitenkin valitettavasti maalla usein, vastoin kaikkia asetuksia tapahtuu —, vaikka hän tietääkin teurastuksen toimitettavan mahdollisimman tuskattomasti, kiitos olkoon siitä lämmintä eläinystävään, jotka ovat hyvät teurastuskoneet keksineet, niin jo pelkkä tietoisuus siitä että se eläin, leikkiveri, jota hän on hellien hoitanut, paraimpana ystävänään pitänyt, jonka kirkaista silmistä se on saanut monta keskinäisen ymmärryksen ja uskollisen ystävyyden osoitetta, se eläin on tänään päiviltä päästettävä, talossa on murha tapahtuva, jättää synkän muiston lapsen herkkään mieleen. Eikä siinä kyllin. Joka kerran kun tämä näytelmä uudistuu hänen tietoisuudessaan, kuoletetaan osa hänen paraimpia tunteitaan, luonne varmasti raaistuu, sääli ja myötätunto heikompia kohtaan aikaa myöten tylsistyy. Tapahtuisikohan niin monta ihmismurhaa, jos ei koskaan oltaisi nähty eikä kuultu eläinten surmaamisesta?

Jos ei eläimiä enää ihmisen ravinnoksi surmattaisi, vaan nautittaisiin sitä ravintoa mikä ihmiselle luonnollisin on, kasvikunnan tuotteita, harjoitettaisiin pääelinkeinona sitä, jota miellyttävämpää, ruumista ja sielua virkistävämpää, henkeä jalostavampaa tuskin lienee olemassa, nimittäin kasvien viljelystä, niin eiköhän voisi toivoa että tyyneempi, rauhallisempi, lempeäluontoisempi, jalompi ihmissuku kehittyisi?

Usein lapsi itsepintaisesti kieltäytyy päivällispöydässä nimikkoeläimensä lihaa syömästä, kun se paistina hänen eteensä kannetaan. Eikö olisi kaikista kauneinta ja lempeintä oppia, jos kertoisimme lapsille että meidän ei ole tarvis tappaa yhtään eläintä ravinnoksemme, me voimme aivan yhtä hyvin ja paremminkin tulla toimeen ilman niitä. Tämä ravinto-oppi mahtuisi lapsen terveeseen järkeen paljon paremmin kuin nykyinen. Kuinka monta esitelmää saakaan äiti ruokapöydässä pitää liharuoan hyödyllisestä vaikutuksesta. Ei tahdo lihaliemi, tuo luuloteltu voiman antaja, luistaa, ei edes Kasperin varoittava esimerkki Jörö-Jukassa ole kyllin vakuuttava. Viimein turvautuu äiti viimeiseen keinoon: palkinnoksi luvataan jälkiruoaksi hedelmiä tai leivoksia. Tämä keino auttoi. Katse kiinnitettynä hedelmämaljaan suorittaa pienokainen urhoollisesti hedelmännautinnosta osallisuuteen pääsemistä varten vaadittavat ehdot. Tässäkin viittaus siihen mikä ihmisen oikea ravinto olisi. Lapsen luonnon raitis turmeltumaton makuaisti valitsee ehdottomasti hedelmän mieluummin kuin liharuoan. Löytyneekö lasta, joka ei hedelmistä ja marjoista pitäisi, mutta kuinka monta lasta on saatu vasta monien houkutusten, pyyntöjen tai uhkausten kautta lihaa nauttimaan. Usein kyllä siten lihanmakuun totuttuaan hän rupeaa siitä pitämään, vaikutus on lihalla sama kuin muillakin kiihottavilla aineilla, sitä halutaan yhä suuremmassa määrässä. Koulupoikaa ei enää tarvitse kehoittaa lihapullia syömään. Mutta eivätpä hedelmät ja kasvikset silti ole entistä vetovoimaansa kadottaneet. Kuinka monen pojan onkaan naapurin naurismaa taikka hedelmätarha aina varkauden syntiin saakka houkuttellut, milloin tyydyttämättä jäänyt hedelmähalu on hänet liian ylivoimaisena vallannut. Me rankaisemme heitä tästä, paatuneimmat ehkä parannuslaitoksiin lähetämme, emmekä huomaa miten lähellä paras parannuslaitos olisi. Anna oma pieni naurismaa lapsillesi hoidettavaksi, istuta heille hedelmäpuita, ja he saavat täten paraiten tyydytetyksi luonnollisen ravintonsa tarpeen, joka heidät sen puutteessa on väkivallan töihin houkuttellut. Tästä seuraisi toinenkin hyvä: lapsesi saisi terveellisen työalan, jossa hän luonnollisimmalla tavalla saavuttaisi ruokahalunsa, ilman että sitä olisi tarves rautarohtojen ja muiden keinotekoisien, ruoansulatuselimiä

turmelevien lääkkeiden avulla esille loiehtia, kun se ensin liiallisen huoneissa olon ynnä muun luonnonvastaisen elintavan kautta on menetetty. Kasviruoan käyttämisestä seuraa myös se tärkeä etu ettei se herätä luonnotonta janon tunnetta, kuten liharuoat, jotka luonnotonta ravintoa kun ovat, luonnottomasti myös täytyy valmistaa, monien väkevien höysteiden avulla. Tästä alun saa juomahalu, jota alkoholilla koetetaan tyydyttää. Se joka tarpeellisen vesimäärän ottaa hedelmistä, saa missä se on puhtaimmassa, joloimassa muodossaan, se ei janonsa tyydyttämiseksi muita keinoja kaipaa. Kuinka voimakkaan työ-aseen tästä raittius ja siveellisyytyön tekijät saisivatkaan!

Mutta vegetarianismi ei ole pelkkä ravintokysymys. Se pyrkii saattamaan kaiken muunkin elämän suurempaan yksinkertaisuuteen ja luonnonmukaisuuteen. Se koettaa kaikenpuolisen luonnonmukaisen elintavan kautta kasvattaa terveen ruumiin ja terveen sielun, sellaisen ihmisen, jonka elämä on sopusoinnussa ympärillä olevan luonnon kanssa mistä hän tuntee olevansa osa, jonka koko olento uhkuu elämisen halua ja elämisen iloa, sellaista elämisen onnea, että sitä itsestään ympäristöön säteilee.

On ilahduttavaa nähdä miten vegetarianismi nykyään alkaa jalansijaa saavuttaa kaikissa maissa. Etenkin on tämä liike voimakas niiden piirissä, jotka työskentelevät humanisten aatteiden ajajina, sillä he ovat nuomanneet tamaan yhdeksi voimakkaimmista aseista aatteidensa puolesta työskennellessään. Tuskinpa sitä humanisten pyrintöjen haaraa, jolla ei olisi kosketuskohtia vegetarianismin kanssa.

Laskisin vegetariamismmin jokaiselle eläinten ystävälle sydämen-asiaksi. Luulenpa että jos tätä asiaa lähemmin alamme itsellemme selvitellä, niin näemme että vegetariamismia kohti meidän on pyrittävä, jos mieli käytännössä toteuttaa sitä laajennettua veljeysaatetta, jonka jo teoriassa tunnustamme.

Suuri on ollut eläinten tehtävä ihmisen kulttuurin kehityksessä. Mutta sitä myöten kuin keksinnöt kehittyvät, käy eläinten työvoima meille tarpeettomaksi. Merkit viittaavat siihen suuntaan että eläimet yhä eteenkinpäin tulevat vapautumaan ihmiskunnan palveluksesta.

Katsokaamme vaan kuinka ajat ovat muuttuneet! Pergamentin sijaan kirjoitamme kasvista valmistetulle paperille, linnunkynien sijasta käytämme kirjoittaessa teräskyniä, kudontateollisuuden kehittyessä pumpulista ja keinokeinoisesta silkistä valmistetut tuotteet alkavat syrjäyttää villan käyttöä, nahkaa on jalkineiksi alettu keinokeinoisesti kasvikunnan tuotteista valmistaa. Talikynttilän on petroleumi

ja sähkö syrjäyttänyt. Eläinkunnasta saatavat ravintoaineet yhä kallistuvat kun sitä vastoin useimmat kasvikunnan tuotteet helponevat.

Maanviljelyksessä ei eläinlanta ole yhtä tärkeä kuin ennen. Kiinalaisten maanviljelys osoittaa että maan voi tuhansia vuosia säilyttää hedelmällisenä ilman kotieläinten välitystä.

Entäs kulkuneuvojen kehitys! Siellä missä ennen hevosella peninkulmain pitkää salotaivalta päivämäärin samoiltiin, siellä höyryhepo meidät nyt muutamassa tunnissa matkan perille kiidättää. Sadun seitsämän peninkulman saappaat ovat keksityt. Viestin viejät, jotka tulisten ratsujen selässä paikasta toiseen kiitivät, saavat nyt sanomansa perille ilmojen halki, lankoja myöten ja ilman lankoja, parissa tunnissa maanpallon toiselta puolen toiselle.

Yhä enemmän korvaavat koneet elävää työvoimaa. Tuolla kaukana lännessä, missä käytännölliset keksinnöt pisimmälle ovat kehittyneet, näemme mitenkä laajoilla viljelysmailla, missä ennen kyntäjä kumaraisena kulki anransa jäljessä hevostaan ohjaten, siellä ryskyyttä jo kynthökone maankamaraa pehmittämässä.

Ja yhä uusia keksintöjä tehdään. Huimaavalle tuntuu ajatus näiden keksintöjen vastaisesta huipusta, varsinkin kun muistelemme mitä jättiläisvoittoja on sähköä avulla lyhyessä ajassa saavutettu.

Ajatellessamme kaikkea tätä edistystä emme suinkaan liene liian optimistisia, jos arvelemme kerran senkin ajan koituvan, jolloin eläinkunnan osoittama voiman palvelus käy ihmiselle tarpeettomaksi ja täten siis olemme ottaneet taas askeleen vapautuksen tiellä, vapauttaneet eläimet orjuudesta ja itsemme siitä alennustilasta mihin orjuuden pito saattaa, siitä kirouksesta, minkä se aina mukanaan tuo.

Nämä muutokset eivät tietysti yhtäkkiä ole saavutettavissa. Me tiedämme varsin hyvin, että tässä samoin kuin mussakin uudistustyössä on suuret vastukset voitettava, raskaat murit murrettava, ehkäpä raskaimmat mitä maa päällään kantaa, nim. ennakkoluulot ja raskain kaikista: vanha totuttu tapa, jonka orjia me niin suuressa määrin olemme. Mutta tämä ei estä meitä tienviittoja matkamme varsille asettelemasta. Me kuljemme turvallisina niitä kohti toivoen että päämäärä, joka niin etäisenä haamoittaa ja jonka lopullisesta muodosta me vasta ääri viivoja aavistelemme, meille kirkastumistaan kirkastuu sitä myöten kuin työssämme edistymme.

Maiju Pöyhönen.

